

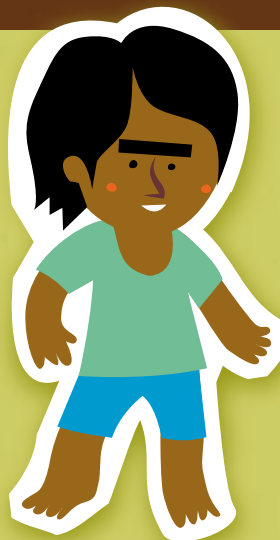

TREBALLANT LA INFANCIA

Comerç Just i Explotació Infantil

Guia
Didàctica

Setem
Comunitat Valenciana

TREBALLANT LA INFÀNCIA

Comerç Just i Explotació Infantil

Guia
Didàctica

Setem
Comunitat Valenciana

GUIA DIDÀCTICA: COMERÇ JUST i EXPLOTACIÓ INFANTIL

DIRIGIT A: Professorat de Primària

Descripció i objectius del material

Aquesta guia és un recurs per a la formació en Comerç Just i el seu tractament pel que fa al treball infantil. La guia consta d'una part teòrica dirigida al professorat d'Educació Primària, i una altra part pràctica amb materials de treball per a realitzar en l'aula amb el conjunt de l'alumnat.

Amb la part teòrica pretenem oferir al professorat tota la informació necessària per a transmetre la realitat de l'explotació infantil als i les alumnes, amb la qual poder preparar les sessions. No es tracta, per tant, d'un material que pugui manejar directament l'alumnat donada la seua complexitat. El professorat trobarà en aquesta guia materials amb què treballar la teoria en l'aula, adaptant el seu contingut al nivell del seu alumnat.

Mitjançant el treball en l'aula, es persegueix que els/les alumnes aconseguisquen els següents **objectius**:

- Conèixer la realitat de l'explotació infantil i les seues diverses situacions.
- Conèixer les diferències entre explotació infantil i treball infantil.
- Empatitzar amb els xiquets i xiquetes treballadors/es d'altres llocs del món.
- Assumir un rol actiu compartint sentiments i solucions a partir de la responsabilitat com a persones consumidores.
- Conèixer els principis del Comerç Just aprofundint en el principi de no explotació infantil i la proposta del Comerç Just enfront de l'explotació infantil.

Índex de continguts teòrics

1. PER QUÈ TREBALLEN ELS XIQUETS I LES XIQUETES?
2. L'EXPLOTACIÓ LABORAL INFANTIL
 - Definició i característiques
 - Conseqüències de l'explotació laboral infantil: socials i morals, físiques i psíquiques, econòmiques
 - Legislació internacional sobre l'explotació laboral infantil i aplicació dels Convenis
3. ESTUDI D'UN CAS CONCRET
 - Qui cus les pilotes de futbol?
 - La indústria de les pilotes de futbol
 - La Campanya Roba Neta
 - Objectius i línies d'actuació de la Campanya Roba Neta
 - Què són els Codis de Conducta?
4. LES PITJORS FORMES DE TREBALL INFANTIL
 - Concepte
 - Tipus que recullen les pitjors formes de treball infantil
5. EL TREBALL INFORMAL
 - Definició
 - Diferències entre treball formal i informal
6. EL TREBALL INFANTIL
 - Definició
 - El moviment Xiquets i Adolescents Treballadors (NATs)
7. ALGUNES DADES SOBRE LA SITUACIÓ ACTUAL
8. ELS ACTORS QUE PODEN CANVIAR LES COSES
9. QUÈ ÉS EL COMERÇ JUST?
 - Concepte
 - Criteris del Comerç Just
 - Objectius del Comerç Just
 - Diferències entre Comerç Just i comerç convencional
10. COMERÇ JUST I TREBALL INFANTIL
 - La Realitat de les cooperatives del Sud i el Comerç Just
 - El treball en una cooperativa del Sud: Inti Wasi Adaiwa. El paper dels xiquets i xiquetes
 - Què podem fer per a consumir de forma responsable? Algunes idees
11. A MODE DE CONCLUSIÓ
12. BIBLIOGRAFIA

Índex de continguts pràctics

1. ACTIVITATS PER AL TREBALL EN CLASSE

ACTIVITAT 1: DIARI D'UN XIQUET/A

ACTIVITAT 2: TREBALL O EXPLOTACIÓ?

ACTIVITAT 3: LA FRAGÀNCIA DEL GESSAMÍ

ACTIVITAT 4: TREBALL DE RECERCA

ACTIVITAT 5: ELS AVIONS DE PAPER

ACTIVITAT 6: IMATGES

ACTIVITAT 7: UN PUZLE, UNA VIDA

ACTIVITAT 8: BALONS DE FUTBOL

2. RECURSOS PER A SABER MÉS

3. RECURSOS AUDIOVISUALS

DOCUMENTALS I CURTS

IMATGES I FOTOS

PEL·LÍCULES

1 Per què treballen els xiquets i les xiquetes?

Al llarg de la història el treball infantil ha sigut comú en tots els països, concebent-se com a suport a la família en labors domèstiques i/o agropecuàries. Amb la revolució industrial i la immigració del camp a les ciutats, entre altres circumstàncies, els xiquets i xiquetes passaren a convertir-se en mà d'obra molt barata i dòcil per a diversos treballs en tallers i indústries, a més de les tradicionals activitats agropecuàries.

Quan ens preguntem per què treballen els xiquets i les xiquetes, la primera resposta que ens ve al cap és: per necessitat, perquè existeix pobresa i les famílies necessiten ingressos extra per a poder afrontar la situació econòmica en la qual es troben. Si bé és cert que el treball infantil està associat i causat per la pobresa, i que la majoria dels xiquets i xiquetes que treballen viuen en països econòmicament empobrits, no podem perdre de vista que existeixen altres raons, i que aquesta situació la trobem a nivell global.

Les causes del treball infantil poden ser polítiques, socials, culturals i/o ambientals. Per a comprendre les causes del treball infantil cal analitzar i estudiar cada situació en el seu context.

Per a moltes famílies és comú pensar que si el seu fill o filla no pot anar a escola el rendible és que treballi. En general (i lamentablement), aquesta situació també és molt rentable per a l'empresari, ja que la mà d'obra li resulta molt barata. A més, els xiquets i xiquetes són més dòcils, més manipulables, i fins i tot per a determinades tasques compten amb característiques físiques que segons l'ocupador són un avantatge (per exemple, a l'hora de cosir una pilota de futbol, ja que tenen les mans més xicotetes i més àgils que les d'una persona adulta). Així ho denuncia l'organització Anti-Slavery International¹, quan explica que els xiquets i xiquetes sovint treballen i se'ls explota perquè són més dòcils, més barats/es que les persones adultes i hi ha menys probabilitats que exigisquen sous més alts o millors condicions laborals.

¹ www.antislavery.org

2_L'explotació laboral infantil

L'Organització Internacional del Treball²(OIT) ha afirmat que la persistència del treball infantil és un dels majors fracassos de les activitats de desenvolupament. En l'actualitat preocupa la possibilitat de que la recessió de l'economia mundial es convertisca en un altre obstacle per a aconseguir al 2016 l'objectiu d'eliminar les pitjors formes de treball infantil i que açò dificulte encara més la consecució dels OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI (ODM).³

Com anem a veure més endavant, el concepte de treball infantil es refereix a activitats molt diverses, i alguna d'aquestes entra en la categoria d'explotació laboral infantil. En general, parlem d'explotació laboral infantil quan el treball es desenvolupa en condicions abusives, perilloses i nocives o afecten el desenvolupament físic, mental, social o espiritual dels xiquets i les xiquetes. Sovint s'empren els termes “treball infantil” i “explotació laboral infantil” indistintament, la qual cosa pot portar a confusió i simplifica una temàtica que és molt complexa. Tractarem en primer lloc d'aclarir la terminologia per a després aprofundir en la qüestió.

²www.ilo.org/global/lang-es/index.htm#a4

³Conferència Internacional del Treball 99a. reunió, 2010 Informe I (B)

Definició i característiques

Segons l'OIT, el terme **explotació laboral infantil** refereix condicions de treball que dificulten l'escolarització, abusives, perilloses o nocives per al benestar del xiquet/a i que, en definitiva, afecten al seu desenvolupament físic, mental, social o espiritual.

UNICEF⁴, l'Agència de Nacions Unides que té com a objectiu garantir el compliment dels drets dels xiquets i de les xiquetes, considera que és **explotació laboral infantil** aquell treball que contempla alguna de les següents característiques:

- Temps complet a edat massa primerenca
- Horari laboral perllongat
- Produeix inadequades tensions físiques, socials o psicològiques
- Es desenvolupa en el carrer en males condicions
- Remunerat de forma insuficient
- Excessiva responsabilitat
- Obstaculitza l'escolarització
- Soscava la dignitat i autoestima (com l'esclavitud, el treball servil o l'explotació sexual)

⁴ www.unicef.es

- Perjudica el ple desenvolupament social i psicològic

L'explotació laboral infantil pot agrupar-se en set tipus principals de treball: domèstic, servil o forçós, d'explotació sexual amb finalitats comercials, industrial i en plantacions agrícoles, en el carrer i per a la família.

Conseqüències de l'explotació laboral infantil (font: ONU) ⁵

Les conseqüències del treball infantil són múltiples i poden trobar-se en els següents nivells:

Socials i morals:

- Agudització de la desigualtat
- Violació dels drets humans fonamentals de la infància i l'adolescència
- Accelerat procés de maduració
- Impediment o limitació de l'adequat procés educatiu
- Enfrontament a un ambient adult i a voltes hostil
- Pèrdua de l'autoestima, problemes d'adaptació social i traumes...

Físiques i psíquiques:

- Malalties cròniques
- Dependència de fàrmacs
- Retard en el creixement

- Esgotament físic
- Abusos físics i psíquics
- Picades d'insectes i animals verinosos
- Infeccions a causa de químics
- Ferides, cremades i amputacions
- Dolors en les articulacions i deformacions òssies

Econòmiques:

- La pèrdua mitjana de 2 anys d'escolaritat a llarg termini significa un 20% menys de salari durant tota la seua vida adulta
- Pèrdua de poder adquisitiu del mercat nacional
- La pèrdua d'anys d'educació es tradueix en una qualitat inferior del capital humà disponible en una societat
- Incidència negativa en el PIB

Legislació Internacional sobre l'explotació laboral infantil i aplicació dels Convenis

Els Convenis de l'Organització Internacional del Treball, les Convencions sobre l'Esclavitud de 1926 i 1956, i la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, són les principals eines a nivell internacional que regulen els drets dels xiquets i les xiquetes. Alguns articles i textos aplicables al treball infantil són els següents:

⁵ www.onu.org.pe/publico/infocus/trabajoinfantil.aspx

- **Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, de 20 de novembre de 1989. Article 32:** “Els Estats Part reconeixen el dret del xiquet a estar protegit contra l'explotació econòmica i contra l'acompliment de qualsevol treball que pugui ser perillós o entorpir la seua educació, o que siga nociu per a la seua salut o per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral o social”.

- **Conveni 182 de l'Organització Internacional del Treball (1999)**

El principal objectiu del Conveni 182 és **l'eliminació de les pitjors formes de treball infantil**. Aquest conveni posa l'accent en que cal emprendre accions immediates per a abordar el problema de les pitjors formes d'explotació infantil i en què les mesures preses per les autoritats hauran d'iniciar-se tan aviat com li siga possible al Govern després de la seua ratificació. Les principals disposicions del Conveni estan encaminades a aclarir quines situacions han de classificar-se com les pitjors formes de treball infantil i especificar el que han de fer els governs per a prohibir-les i eliminar-les.

- Article 3:

- Totes les formes d'esclavitud o les pràctiques anàlogues a l'esclavitud, com la venda i el tràfic de nens, la servitud per deutes i la condició de serf, i el treball forçós o obligatori, inclòs el reclutament forçós o obligatori de xiquets per a utilitzar-los en conflictes armats;

- la utilització, el reclutament o l'oferta de xiquets per a la prostitució, la producció de pornografia o actuacions pornogràfiques;

- la utilització, el reclutament o l'oferta de xiquets per a la realització d'activitats il·lícites, en particular la producció i el tràfic d'estupefaents, tal com es defineixen en els tractats internacionals pertinents, i

- el treball que, per la seua naturalesa o per les condicions en què es duu a terme, és probable que danye la salut, la seguretat o la moralitat dels xiquets.

- **Conveni núm. 138 de l'OIT sobre l'edat mínima d'admissió a l'ocupació.** Fixa com a edat mínima general la de 15 anys, així com, més específicament, una edat mínima de 12 o 13 anys per als treballs lleugers, i de 18 anys per als perillosos.

• **Recomanació⁶ núm. 190 que acompanya al Conveni 182.** Ofereix orientacions destinades als governs sobre “certes” activitats perilloses del treball infantil que haurien de prohibir-se: Quan es determina i localitza on es practiquen els tipus de treball als quals es refereix l'article 3, d) del Conveni, haurien de prendre's en consideració, entre altres:

- els treballs en què el xiquet queda exposat a abusos d'ordre físic psicològic o sexual;
- els treballs que es realitzen sota terra, sota l'aigua, en altures perilloses o en espais tancats;
- els treballs que es realitzen amb maquinària, equips i eines perilloses, o que comporten la manipulació o el transport manual de càrregues pesades;
- els treballs realitzats en un mitjà insalubre en el qual els xiquets estiguen exposats, per exemple, a substàncies, agents o processos perillosos, o bé a temperatures o nivells de soroll o de vibracions que siguin perjudicials per a la salut, i
- els treballs que impliquen condicions especialment difícils, com els horaris perllongats o nocturns, o els treballs que retenen injustificadament al xiquet en els locals de l'ocupador.

⁶Recomanació: “instrument de l'OIT no subjecte a ratificació però que detalla directrius de caràcter general o tècnic que han d'aplicar-se a escala nacional. Les recomanacions poden complementar els principis plasmats en un Conveni o orientar sobre temes no abordats en el mateix”. (Font: OIT)

Quan es ratifica⁷ un conveni, l'Estat signatari s'obliga formalment pel dret internacional a complir les disposicions del mateix, tant en la seua legislació com en la seua pràctica, i a informar a la comunitat internacional de les mesures que adopta per a adequar la seua legislació interna i les seues pràctiques amb la finalitat de que siguin coherents amb el conveni i el respecten. L'Estat que ratifica s'obliga a rendir comptes davant la comunitat internacional si infringeix algun dels preceptes del conveni. Amb els convenis 138 i 182 (prioritaris per a l'OIT) cada Estat que els haja ratificat ha d'informar cada 2 anys a l'OIT sobre com l'aplica. Per a realitzar aquests informes, els Estats consulten a organitzacions d'ocupadors i de treballadors.

A continuació vam mostrar un quadre sobre l'edat mínima exigida per la legislació internacional (conveni 138 OIT) perquè els xiquets i les xiquetes comencen a treballar i depenent del tipus de treball⁸:

⁷L'OIT defineix ratificació com un “acte solemne pel qual un Estat accepta oficialment les disposicions d'un Conveni i que el vincula jurídicament respecte de l'aplicació del mateix. Per a aplicar el Conveni, el país en qüestió adoptarà noves lleis i reglaments o modificarà la legislació i la pràctica vigents, segons corresponga. Ha de complir amb el Conveni tant en la legislació com en la pràctica i presentar memòries sobre la seua aplicació a l'Oficina Internacional del Treball”.

⁸Font: Organització internacional del Treball (OIT)

	Edat mínima autoritzada per a què els xiquets i les xiquetes comencen a treballar	Possibles excepcions per a alguns països en desenvolupament
Treball perillós	18 anys (16 anys sempre que es complisquen estrictes condicions)	18 anys (16 anys sempre que es complisquen estrictes condicions)
Cap persona menor de 18 anys ha de realitzar treballs que atempten contra la seua salut o la seua moralitat.		
Edat mínima límit	15 anys	14 anys
L'edat mínima d'admissió a l'ocupació no ha d'estar per sota de l'edat de finalització de l'escolarització obligatòria, en general, fins els 15 anys d'edat .		
Treball lleuger	Entre 13 i 15	Entre 12 i 14
Els xiquets d' entre 13 i 15 anys d'edat podran realitzar treballs lleugers, sempre que açò no pose en perill la seua salut o la seua seguretat, ni obstaculitze la seua educació, la seua orientació vocacional ni la seua formació professional.		

3_ Estudi d'un cas concret

Qui cus les pilotes de futbol?

Recordem que fa una dècada donaren la volta al món informes que evidenciaven i desvetlaven que xiquets i xiquetes pakistaneses cosien pilotes per sis cèntims l'hora⁹. Davant aquesta situació, i amb l'objectiu d'eradicar en un termini de 18 mesos el treball infantil de la indústria manufacturera de pilotes de futbol, es va constituir una associació formada per l'OIT, UNICEF, i la Cambra de Comerç i Indústria de Sialkot, per a dur a terme un programa amb les finalitats descrites. L'acord, conegut per Acord d'Atlanta (ciutat on es va signar), "constitueix la primera manifestació concreta de la voluntat que anima a organitzacions que representen empreses multinacionals, a les seues filials a nivell nacional i a organitzacions internacionals, a concertar esforços per a eliminar el treball infantil d'aquest sector de la producció industrial. En el districte de Sialkot es fabrica prop del 75 per cent de la producció mundial de pilotes de futbol cosits a mà, que es destinen a l'exportació en un mercat amb vendes anuals al detall d'1.000 milions de dòlars. Un estudi recent de l'OIT indica que el nombre de xiquets ocupats en aquesta indústria, actualment, s'eleva a l'entorn de 7.000"¹⁰.

Tretze anys després, coincidint amb el Mundial de futbol de Sud-àfrica, l'informe del Fòrum Internacional pels Drets Laborals¹¹ (ILRF, per les seues sigles en anglès) va revelar quina era la situació. L'informe "Missed the Goal for Workers: the Reality of Soccer Ball Stitches"¹², presentava les troballes més importants de la investigació duta a terme pels quatre països majors i subratllava la necessitat de que les empreses revisaren les estratègies utilitzades, i encoratjaren als seus proveïdors a adherir-se amb fermesa a estàndards laborals clars i eficaços. Quant al treball infantil, exposava que, des que a la fi de la dècada de 1990 fóra posada, per primera vegada, en relleu aquesta situació en la indústria de pilotes de futbol de Pakistan, **el treball infantil ha sigut el principal problema laboral en la indústria de pilotes de futbol**. De totes les violacions als drets laborals, el treball infantil és la que atrau major atenció pública i la que ha estat en el centre de molts acords en la indústria d'articles esportius relatius als estàndards laborals. Malgrat la proliferació d'iniciatives *multi-stakeholder*¹³ i als diversos programes de control que existeixen a nivell corporatiu i estatal, les investigacions

¹¹ www.laborrights.org

¹² www.laborrights.org/stop-child-forced-labor/foulball-campaign/resources/12331?lang=spanish

¹³ Ethical Trade Initiative, Fair Wear Foundation, Fair Labor Association

⁹ "Six Cents an Hour", Life Magazine, 1996.

¹⁰ www.ilo.org/global/about-the-ilo/press-and-media-centre/news/wcms_008936/lang-es/index.htm

de l'ILRF van demostrar que el treball infantil encara existeix en la indústria.

La Campanya Roba Neta (més endavant exposarem què és i quins són els seus objectius) va dur a terme un resum executiu d'aquest informe¹⁴.

La indústria de les pilotes de futbol

A continuació, tractarem de mostrar de forma senzilla com funciona la indústria de les pilotes de futbol (similar a la de la confecció de material esportiu i tèxtil en general).

La cadena de producció de pilotes de futbol és molt llarga. Es dispersa en molts llocs del Planeta i aglutina a diversos actors. D'una banda, trobem la Marca. Aquesta pot ser desenvolupada en diversos països. S'encarrega del disseny, màrqueting, estratègies de producció, distribució del producte, etc., tractant-se treballs qualificats. A més de la Marca, altres actors clau de la indústria són els proveïdors de matèries primeres, els intermediaris, els grans proveïdors, els petits proveïdors i els menudistes. Aquest llistat no és tancat, però amb l'objecte de conèixer com funciona la indústria de les pilotes de futbol considerem que amb aquests agents podem traslladar la idea del funcionament de la mateixa. El paper i les funcions (a grans trets i molt simplificades) d'aquests actors serien:

La Marca: Dissenya i anuncia el producte.

L'Intermediari: Connecta a les marques amb els proveïdors. En ocasions són oficines de compra (*buying offices*) que poden pertànyer a la pròpia marca i en unes altres, són agents o operadors externs.

Proveïdors de Matèries Primeres: Proveïdors de materials sintètics com, per exemple, el PVC, matèria que s'utilitza per a fer les pilotes de futbol.

Grans Proveïdors: S'encarreguen del disseny i graduació de patrons, col·locació i tall de la tela, control de qualitat i acabat, etc.

Petits Proveïdors: Normalment s'encarreguen del treball manual: cusen, tallen, etc.

Detallistes: Venen els productes a les persones consumidores.

El funcionament seria el següent: després d'arribar a un acord amb un detallista, la Marca envia una mostra a una empresa intermediària. Després aquesta reproduceix la mostra en una planta proveïdora i l'envia, juntament amb una proposta de preu, a la Marca. Si la Marca està conforme amb la qualitat i el preu i amb altres factors (com el volum de la comanda o terminis de lliurament), tanca el tracte i efectua la comanda. A partir d'ací, l'empresa proveïdora busca proveïdors del producte i fonts de proveïment de entrades (inputs): agulles, fil, PVC, coles, etc., per a poder realitzar les pilotes de futbol, a més d'encarregar-se del proveïment de, per exemple, material per a l'embalatge. Tot aquest material s'envia al gran proveïdor que manufacturarà els productes.

¹⁴www.ropalimpia.org/documentos/publicaciones/soccer-report-exec-summary-spanish--revis.pdf

En aquest punt cal assenyalar que, des de l'últim decenni, la responsabilitat del pagament sobre el conjunt de materials necessaris per a la confecció de les pilotes, recau en el proveïdor principal (abans, aquest risc el solia assumir la Marca o l'intermediari.), la qual cosa té grans repercussions per a les persones treballadores. Si el proveïdor primari (el gran proveïdor) no té capacitat suficient per a produir totes les peces de la comanda, subcontractarà part de la producció a altres empreses més xicotetes en el mateix país. És així com la cadena de producció segueix creixent. Els proveïdors xicotets, al seu torn, contracten a proveïdors més xicotets o, fins i tot, recorren a tallers informals o al treball a domicili.

Així, com més a dalt en la cadena, més gran és la companyia i més control exerceix sobre els qui es troben en escales inferiors. També el poder de negociació (a l'hora de fixar preus, terminis de lliurament, quantitats, etc.) es va reduint conforme anem baixant esglaons d'aquesta cadena.

La major part del benefici, com podem imaginar, es queda en els esglaons superiors que són els qui reben menys.

Una volta explicada la cadena de producció, anem a introduir un altre agent molt important que pot integrar-se en el cas de les pilotes de futbol. Aquesta nova entitat és "l'atorgant de la llicència" (per exemple La Fédération Internationale de

Football Association¹⁵, FIFA, o el Comitè Olímpic Internacional¹⁶, COI), la qual ven a la Marca el dret de fabricar productes amb els seus logos. A sovint, per a vendre millor els seus productes, les Marques compren el dret a exhibir el logo de coneguts equips esportius, universitats o organismes. L'organització que ven aquest dret (licència), és l'atorgant, i la que el compra és la concessionària. Amb freqüència es paga a l'atorgant un percentatge dels beneficis generats per la venda dels productes sota la llicència concedida. És important tenir en ment a aquest nou agent perquè té gran poder d'influència sobre la resta.

Per últim, esmentar que amb motiu dels JJOO de Pequín 2008, la Campanya Roba Neta va realitzar l'informe "Salvant obstacles: passos per a millorar els Salaris i les Condicions de treball en la indústria mundial d'articles esportius"¹⁷, que recomanem si es vol aprofundir més en el tema.

¹⁵La Fédération Internationale de Football Association (FIFA) és una associació de dret suís fundada en 1904 amb seu a Zuric. Està composta per 208 associacions nacionals. El seu objectiu és millorar constantment el futbol. La FIFA compta amb uns 310 empleats procedents de més de 35 països i està organitzada com segueix: el Congrés (òrgan legislatiu), el Comitè Executiu (òrgan executiu), la Secretaria General (òrgan administratiu) i les Comissions (que assisteixen al Comitè Executiu). <http://es.fifa.com/aboutfifa/organisation/index.html>

¹⁶ www.olympic.org

El COI coordina les activitats del Moviment Olímpic. A més està encarregat de supervisar i administrar tot el concernent als Jocs Olímpics. És propietària de tots els drets associats als símbols olímpics, la bandera, himne, lema, jurament i els jocs. Controla els drets de transmissió dels jocs, la publicitat i altres activitats d'acord a la Carta Olímpica. A més és l'organisme internacional encarregat d'organitzar i seleccionar les ciutats que seran seus dels Jocs Olímpics cada 4 anys. http://es.wikipedia.org/wiki/comit%C3%A9_Ol%C3%ADmpico_Internacional

¹⁷ www.playfair2008.org/docs/salvando_obstaculos.pdf

La Campanya Roba Neta (CRL)

La Campanya de Roba Neta¹⁸ (CRL) naix a Holanda a inicis dels anys 90 com una iniciativa d'organitzacions de cooperació internacional especialitzades en la lluita pels drets de les dones.

Actualment és una campanya internacional que té com a objectiu millorar les condicions laborals i donar suport a l'apoderament de les i els treballadors del sector tèxtil i de material esportiu mundial. Aquesta campanya a nivell europeu està present en 14 països que treballen activament (*Clean Clothes Campaign, CCC*). A cada país la campanya està formada per una coalició de sindicats i ONG (de consumidors i consumidoras, d'investigació, organitzacions de dones, organitzacions de Comerç Just, organitzacions de joves, grups de solidaritat, església...) que treballen de forma autònoma a nivell nacional i conjuntament a nivell europeu. Formen part de la CRL més de 200 organitzacions. Aquesta xarxa europea compta també amb altres agents a nivell internacional (sindicats, ONG i persones on es fabrica la roba) a Àsia, Europa de l'Est i l'Amèrica Central. A més, la CRL col·labora amb altres campanyes similars a EUA, Canadà i Austràlia. El secretariat Internacional es troba a Brussel·les. SETEM coordina la CRL a l'Estat espanyol des de 1997.

¹⁸www.ropalimpia.org

Objectius i línies d'actuació de la Campanya Roba Neta

Els **objectius** de la Campanya Roba Neta són:

- Millorar les condicions laborals en la indústria tèxtil i de material esportiu.
- Aconseguir que les condicions laborals siguin equivalents a les establides per l'Organització Internacional del Treball (OIT).
- Minimitzar l'impacte de la producció tèxtil sobre el medi ambient.
- Integrar una anàlisi per gèneres en la seua estratègia i en el projecte de la campanya, ja que un alt percentatge de les treballadores de la indústria tèxtil són dones.

La Campanya Roba Neta agrupa la seua activitat en **quatre línies d'actuació** per a millorar les condicions laborals dins de la indústria tèxtil i donar més poder als treballadors:

1. Conscienciar i mobilitzar a les i els consumidors per a què puguin exercir influència en les empreses i en les seues formes d'actuar.
2. Informar a les i els consumidors sobre les pràctiques laborals dels actors de la indústria que dominen el mercat en el seu país.
3. Pressionar a les companyies per a què es responsabilitzen i s'asseguren que els seus productes es fabriquen en condicions laborals dignes (per exemple, mitjançant la implantació de Codis de Conducta).

4. Exigir millores estructurals i pressionar a les empreses per a què actuen en casos individuals de violació dels Drets Laborals (es porta a terme sota el sistema d'Accions Urgents, AU, de la CRL).

Què són els codis de Conducta?

Els Codis de Conducta són un conjunt de normes mitjançant les quals l'empresa afirma el seu compromís amb el compliment dels drets humans **en totes les seues operacions i tots els països en què treballen**, amb el respecte a les lleis nacionals (especialment a les lleis laborals) i als convenis laborals internacionals de l'Organització Internacional del Treball (OIT), i amb la cura i la defensa del medi ambient.

Des de la CRL, i altres iniciatives d'aquest tipus, s'està assenyalant la importància de l'**elaboració, adopció, compliment i verificació** del Codi de Conducta per part de les empreses.

La CRL, amb el suport d'altres iniciatives (organitzacions sindicals internacionals), va elaborar en 1998 un codi de conducta seguint les directrius que dicta la OIT. La idea és posar a la disposició de les empreses un codi de conducta amb l'objecte de que pogueren adoptar-ho. Algunes ho han fet i unes altres han instaurat els seus propis codis.

L'adopció dels codis de conducta és un primer pas, però la utilitat dels mateixos està subjecta a **sistemes de verificació** (per a comprovar si que el codi de conducta s'està respectant) i, és més, és desitjable que aquesta verificació siga independent dels interessos de l'empresa transnacional: per a què la verificació siga objectiva i real és important que intervinguen diferents actors (sindicats, ONG, els propis treballadors...).

4_Les pitjors formes de treball infantil

Concepte

Com hem vist, les pitjors formes de treball infantil vénen recollides en l'article 3 del Conveni núm. 182 de l'OIT, i són:

- Totes les formes d'esclavitud o les pràctiques anàlogues a l'esclavitud, com la venda i el tràfic de xiquets i xiquetes, la servitud per deutes i la condició de serf, i el treball forçós o obligatori, inclòs el reclutament forçós o obligatori de xiquets i xiquetes per a utilitzar-los en conflictes armats.
- La utilització, el reclutament o l'oferta de xiquets i xiquetes per a la prostitució, la producció de pornografia o actuacions pornogràfiques.
- La utilització, el reclutament o l'oferta de xiquets i xiquetes per a la realització d'activitats il·lícites, en particular la producció i el tràfic d'estupefaents, tal com es defineixen en els tractats internacionals pertinents.
- El treball que, per la seua naturalesa o per les condicions en què es duu a terme, és probable que danye la salut, la seguretat o la moralitat dels xiquets i les xiquetes.

Tipus que recullen les pitjors formes de treball infantil

- **El treball esclau i forçós.** Aquest pot donar-se en diferents contextos com la mineria, explotació sexual comercial, tràfic sexual, reclutament com a xiquets/es soldat, en l'agricultura..., l'element comú és la falta de llibertat dels i les menors.
- **Tràfic de xiquets i xiquetes.** Les finalitats del tràfic de menors és molt divers una vegada són segrestats (o fins i tot venuts pels propis pares); poden destinar-los a l'explotació laboral, sexual, tràfic de substàncies prohibides, venda ambulat, etc. En el tràfic les xiquetes corren més riscos de ser sotmeses a explotació sexual o com a treballadores infantils domèstiques altament explotades.
- **Conflictes armats.** Les xiquetes i els xiquets són segrestats i obligats a entrar en combat en unitats militars rebels o forces governamentals.
- **Explotació sexual laboral:** Aquesta pràctica té lloc en molts països. Les víctimes són sobretot xiquetes. S'estima que 1.8 milions de xiquetes i xiquets a tot el món són utilitzats per a la "gratificació" de les necessitats sexuals d'adults¹⁹.

¹⁹ "Treball infantil. Un manual per a estudiants", 2004, pàg. 52

5 El treball informal

- **Treball en la manufactura.** En aquest cas, cal parar esment a les condicions laborals i l'edat del xiquet/a. Sovint són obligats a dormir en el mateix lloc de treball, amuntegats, treballant més de 14 hores al dia. Les condicions del treball poden ser insalubres i altament nocives (exposició a químics, fums, materials incandescents, desfets, en espais sense ventilació,...) i sense comptar amb la protecció adequada, sense descansos i, en la majoria de les ocasions, en situació informal.

- **Agricultura.** En aquests casos els xiquets i xiquetes es veuen exposats a condicions climàtiques dures, a realitzar grans esforços físics, a patir accidents pels tipus d'eines que empren, a respirar pesticides i altres productes químics que s'usen en l'agricultura a més d'interminables jornades laborals.

- **Treball domèstic.** Són majoritàriament xiquetes les qui viuen com a esclaves. No disposen de temps lliure, es deuen als seus ocupadors, en ocasions pateixen abusos sexuals, i se'ls priva del contacte amb l'exterior. A més, els treballs que realitzen són de tot tipus i en ocasions no estan ben alimentades.

Definició

Anomenem sector informal en el treball al treball “no oficial”, és a dir, aquell del que cap organisme o autoritat sap que existeix, ja que oficialment no són treballadors/es. Açò significa que no tenen contracte de treball, per la qual cosa no poden exercir ni reivindicar els drets que aquest comporta. En la pràctica, aquesta situació significa que alguns xiquets i xiquetes no reben salari pel seu treball, o que a canvi d'aquest només se'ls dona allotjament i menjar. Estar treballant en el sector informal significa no tenir seguretat social, no tenir dret a atur, i no poder reivindicar qualsevol vulneració de dret ja que no consten com a treballadors/es. Per exemple, si són maltractats per la persona que els ha contractat, no tenen protecció.

Diferències entre treball formal i informal (font: OIT)

TREBALL INFORMAL	TREBALL FORMAL
Fàcil ingrés	Ingrés restringit
Alt grau de recursos propis	Freqüent dependència de recursos externs
Propietat familiar de l'empresa	Propietat empresarial (usualment estrangera)
Operació a petita escala	Gran escala (possibles deixalles excessius/ tòxics)
Habilitats adquirides fora del sistema educatiu formal	Habilitats formalment adquirides, sovint dependència de expatriats
Mercats competitius no relacionats	Mercats protegits (aranzels, quotes, llicències)

6_El treball infantil

Definició

Ja hem vist que no és el mateix parlar de treball infantil i explotació laboral infantil. Existeixen algunes activitats laborals que contribueixen de manera útil i positiva al desenvolupament dels xiquets i les xiquetes. Amb aquestes activitats els i les menors desenvolupen habilitats i comportaments beneficiosos per a ells i per a la resta de la societat. Ens estem referint a activitats com ajudar a les seues famílies en les tasques de la llar i la família, col·laborar amb l'empresa familiar o guanyar alguns diners per a les despeses pròpies fora de l'horari escolar o durant les vacances.

En el programa internacional per a l'eradicació del treball infantil, l'OIT estableix que²⁰:

“No totes les tasques realitzades pels xiquets han de classificar-se com a treball infantil que s'ha d'eliminar. En general, la participació dels xiquets o els adolescents en treballs que no atempten contra la seua salut i el seu desenvolupament personal ni interfereixen amb la seua escolarització es considera positiva. Entre altres activitats, cal citar l'ajuda que presten als seus pares en la llar, la col·laboració en un negoci familiar o les tasques que realitzen fora de l'horari escolar o durant les vacances per a guanyar diners de

butxaca. Aquest tipus d'activitats són profitoses per al desenvolupament dels xicotets i el benestar de la família; els proporcionen qualificacions i experiència, i els ajuden a preparar-se per a ser membres productius de la societat en l'edat adulta”.

El moviment Xiquets i Adolescents Treballadors (NATs)

A nivell global existeix el moviment Xiquets i Adolescents Treballadors (NATs)²¹ que té com a objectiu acabar amb l'explotació infantil i que el treball infantil es desenvolupe en condicions dignes. És important recordar en aquest punt els articles 12 i 13 de la Convenció sobre els Drets dels Infants de Nacions Unides, els quals subratllen el dret del xiquet a tenir veu i participar en els processos de decisió de les qüestions que li afecten.

El Moviment Mundial de Xiquets i Adolescents Treballadors (MMNATs) reclama:

- Prendre part dels moviments socials els qui lluiten per un món més just, humà i digne.
- Lluitar contra tota forma d'exclusió i discriminació sobre la base de la raça, ètnia, casta, religió o gènere, pel respecte per a totes els

²⁰ www.ilo.org/ipec/facts/lang--es/index.htm

²¹ www.derechosinfancia.org.mx/temas/temas_trabajador6.htm

pobles i pel respecte dels seus drets, en particular dels xiquets/es i adolescents treballadors.

- Garantir la forta representativitat i el protagonisme dels xiquets/es i adolescents treballadors a nivell polític i social.

Aquest moviment treballa per a:

- Aconseguir el seu reconeixement social.
- Seguir sent un moviment per a enfortir-se mútuament.
- Continuar compartint informacions i realitzant accions per a millorar la situació dels xiquets/es i adolescents treballadors de cada continent i lluitar per a canviar-la.
- Facilitar l'auto-organització d'altres xiquets/es i adolescents treballadors.

Els i les NATs s'estan mobilitzant cada vegada més, un exemple d'aquest moviment és MANTHOC²², Moviment d'Adolescents i Xiquets Treballadors Fills d'Obrers Cristians, creat en 1976 i que agrupa al voltant de 2.700 NATs, presents en 27 localitats a Perú.

²²www.manthocperu.org/contenido/index.php?option=com_frontpage&Itemid=27

7_Algunes dades sobre la situació actual

- El treball infantil segueix disminuint, encara que de manera moderada, doncs encara afecta a 215 milions de xiquets i xiquetes.
- 115 milions de xiquets i xiquetes segueixen realitzant treballs perillosos.
- En les regions d'Àsia i el Pacífic, Amèrica Llatina i el Carib, el treball infantil segueix disminuint, mentre que a l'Àfrica Subsahariana ha registrat un increment tant en termes absoluts com a relatius. Aquesta regió també registra el major índex de treball infantil: un de cada quatre menors treballa.

I les xiquetes corren riscos específics per les desigualtats globals relacionades amb el gènere.

Segons un informe el Programa Internacional per a l'Eradicació del Treball Infantil (IPEC, per les seues sigles en anglès)²³, uns 88 milions de xiquetes en el món estan treballant i dediquen més hores que els xiquets a causa de la doble càrrega que sostenen: el treball fora de casa (activitats econòmiques) i les tasques domèstiques. Aquesta situació els impedeix acudir a l'escola i poder millorar la seua situació.

²³ "Give girls a chance: Tackling child labour, a key to the future", (Ginebra, OIT, 2009).

8_Els actors que poden canviar les coses

La comunitat internacional: és el conjunt d'estats i d'organitzacions intergovernamentals.

Governos i polítics: En ser els representants del poble han de vetlar pel compliment dels drets de totes les persones. Han de ratificar tots els convenis internacionals relatius a la protecció dels drets dels xiquets i xiquetes i posar totes les mesures necessàries per a què es complisquen. A més poden crear lleis més restrictives en els seus països per a assegurar-se que es compleixen els drets.

Ocupadors i organitzadors: Han de comprometre's al fet que en les seues cadenes de producció no es contracten a xiquets o xiquetes, han de ser transparents i dialogar amb els sindicats i/o representants de les persones treballadores. També han d'implantar codis de conducta que asseguren i protegisquen els drets laborals i humans, i verificar que es duen a terme en tota la cadena de producció i que, a més, tots els seus proveïdors els respecten.

Sindicats: La seua funció és la de pressionar a governs i ocupadors per a què es respecten els drets dels xiquets i les xiquetes. Denunciar en cas d'incompliment. Sensibilitzar als treballadors i treballadores sobre els drets en el sector laboral i la situació dels i les menors.

Docents: Tant dels països empobrits i enriquits econòmicament, han de potenciar l'educació en valors dels xiquets i les xiquetes. Denunciar les situacions de vulneració de drets labors de xiquets/es, així com reivindicar les accions necessàries per a l'exercici i gaudi dels seus drets.

Grups locals i ONG: Denunciar, sensibilitzar, educar, treballar en projectes i programes per a l'eradicació de l'explotació infantil.

Pares/mares: Educar, respectar els drets de les seues filles i fills a l'educació, el descans, el joc, etc., en definitiva, han de satisfer els drets de la infància.

9_ Què és el Comerç Just?

Concepte

El Comerç Just és un sistema comercial basat en el diàleg, la transparència i el respecte, que cerca una major equitat en el comerç internacional prestant especial atenció a criteris socials i mediambientals. El Comerç Just contribueix al desenvolupament sostenible en oferir unes condicions comercials favorables i assegurar els drets de productors/es i treballadors/es, especialment en comunitats empobrides del Sud. Per açò es considera una potent eina de cooperació per al desenvolupament²⁴.

²⁴ Font: Coordinadora Estatal de Comerç Just

Criteris del Comerç Just:

En relació amb la producció

- Es garanteix un salari just i unes condicions de treball dignes.
- Les persones productores destinen una part dels seus beneficis a les necessitats bàsiques de les seues comunitats: sanitat, educació, formació laboral, etc.
- S'estableix una relació a llarg termini amb les persones productores i se'ls garanteix una part del pagament per endavant. Aquestes condicions afavoreixen que les comunitats puguen planificar el seu desenvolupament.
- **No hi ha explotació infantil.**
- Es promou la participació en la presa de decisions i el funcionament democràtic.
- Es fomenta la igualtat entre dones i homes.
- Es respecta el medi ambient.

En relació amb les persones consumidores

- Adquirim productes de qualitat.
- Podem rebre informació sobre la seua procedència, la cooperativa que els ha elaborat, de què estan fets, etc.

- Tenim la garantia que s'han produït en condicions dignes i respectant els drets de les persones.

A l'any 2005, el Parlament Europeu va definir el Comerç Just de la següent manera:

“El Comerç Just és una relació comercial basada en el diàleg, la transparència i el respecte mutu, que cerca una major justícia en el comerç internacional. El Comerç Just contribueix al desenvolupament durador i sostenible proporcionant millors condicions comercials i assegurant els seus drets als productors i treballadors marginats, especialment en els països del Sud. Les organitzacions de Comerç Just, amb suport dels consumidors, estan compromeses activament, donant el seu suport als productors, despertant la consciència pública i lluitant per a canviar les normes i pràctiques habituals del comerç internacional.”

Objectius del Comerç Just

- Defensar un nou ordre econòmic mundial, que supose un intercanvi més just.
- Lluitar per la independència polític-financera del sector comercial.
- Defensar l'obertura de les fronteres comercials del Nord.
- Donar suport a les micro-empreses familiars i/o cooperatives.
- Lluitar per la transparència en el càlcul del preu.
- Defensar una relació comercial respectuosa, sense ànim d'especulació ni explotació.

- Defensar unes condicions laborals i un salari digne.
- Donar suport als processos de producció respectuosos amb el medi ambient i la salut.
- Donar suport a les estructures empresarials participatives i democràtiques.
- Defensar l'ús de materials i dissenys tradicionals, locals i naturals.
- Treballar per una relació més personal i informativa entre productor-tendes-producte-comprador.

Diferències entre Comerç Just i comerç convencional

Les principals diferències entre el Comerç Just i el comerç convencional radiquen en:

- La reducció d'intermediaris en la cadena comercial.
- Que el percentatge en el benefici de la venda de la persona productora és tres vegades superior en el comerç just que en el comerç convencional.

10_Comerç Just i treball infantil

La realitat de les cooperatives del Sud i el Comerç Just

En algunes cooperatives del Sud, trobem la col·laboració dels xiquets i xiquetes per a completar els ingressos familiars. Les organitzacions de Comerç Just d'Europa, conscients d'aquesta realitat, no compartim una prohibició rígida de totes les formes de treball infantil, en considerar que tal prohibició seria més perjudicial per als i les menors ja que la necessitat d'obtenir ingressos per part de les seues famílies els obligaria a treballar de forma clandestina i, d'aquesta manera, seria molt difícil protegir-los i vetlar pels seus drets, i així com més complicat detectar l'explotació laboral.

Les organitzacions de Comerç Just recomanem que els xiquets i les xiquetes no participen en els processos de producció, però si la realitat els obliga impulsem el control de les organitzacions amb les quals treballem per a garantir que els xiquets i les xiquetes no treballen massa hores ni en condicions perilloses, i que durant les hores de treball tinguen accés a l'educació, temps per a jugar, menjars nutritius, etc., sense perdre de vista que aquestes situacions han de ser temporals i que s'han de respectar, en tot cas, les garanties de la legislació internacional referent a la infància,

així com la normativa sobre la protecció dels drets dels xiquets i les xiquetes de cada país.

En línia amb les tendes de Comerç Just, destaca l'informe titulat ***Cooperating out of child labour*** (Cooperació en matèria de treball infantil), publicat en 2009, en el qual s'analitza com les cooperatives poden influir de forma positiva a l'hora d'eradicar l'explotació infantil.

Una cooperativa és una “associació autònoma de persones unides voluntàriament per a satisfer les seues necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals en comú a través d'una empresa de propietat conjunta, i de gestió democràtica.”²⁵

Diem que les cooperatives poden ser un agent clau per a la lluita contra l'explotació infantil perquè:

- Estan controlades pels seus socis i sòcies pel que lluites pels seus interessos i els de les seues famílies i comunitats.
- Tenen un compromís social amb els seus membres i comunitats.
- Defensen valors socials i democràtics en el desenvolupament de les seues activitats i estructura de l'organització.

²⁵ OIT 2002, R193: Recomanació sobre la promoció de les cooperatives, secció I, paràgraf 2

- Tenen com a objectiu donar resposta a les necessitats dels propis socis i sòcies.
- Part dels beneficis es reinverteixen en necessitats socials de la pròpia comunitat: educació, sanitat, potenciar la igualtat entre homes i dones, formació en drets (per exemple, la no explotació infantil).
- Són un altaveu de les reivindicacions dels xicotets/es productors/es.

El treball en una cooperativa del Sud: Inti Wasi Adaiwa. El paper dels xiquets i xiquetes

Per a la realització d'aquesta part de la guia ens hem posat en contacte amb algunes cooperatives i associacions del Sud que desenvolupen el seu treball productiu sota els criteris de Comerç Just i, d'aquesta manera, poder compartir aquestes aportacions. Elaborarem un qüestionari per a conèixer el paper que tenen i desenvolupen els xiquets i les xiquetes en la comunitat i, si escau, si col·laboren en tasques productives. Aquestes són algunes de les conclusions²⁶:

En general quan els fills/es o néts/es de les persones membres de l'organització estan en els últims anys de formació (secundària, al voltant de 16 anys endavant) desenvolupen tasques artesanes que produeix el seu grup familiar, amb l'objectiu que es mantinguen les tradicions i

que els/les joves de l'organització aprenguen un ofici com una opció més de treball en el futur.

Les activitats que realitzen s'estenen des del més bàsic fins el més complicat (com ara l'ús de diferents materials i instruments per a l'elaboració, combinació de colors, etc.). També col·laboren juntament amb les persones majors en fires i mercats ambulants que desenvolupa l'organització. En cap cas desenvolupen activitats perilloses com maneig de Forns, ja siguen elèctrics o de llenya.

L'aprenentatge dels oficis descrits ocupa de 6 a 8 hores setmanals, per al que s'elabora prèviament un cronograma. En període vacacional escolar, les hores setmanals dedicades a l'aprenentatge de les tasques de l'organització, augmenta de 12 a 15 hores.

Quant a les tasques que desenvolupen els xiquets i les xiquetes, aquestes són triades per ells/es d'acord amb els seus interessos. Normalment els xiquets solen dedicar-se a l'elaboració de ceràmica, preparació de la barbotina (argila preparada), elaboració de modeles, ompliment i buidatge de mols, tallat, tall del material i preparació de la matèria primera. Les xiquetes es dediquen, generalment, al texturat de l'argila en el procés d'assecat i a pintar les peces de ceràmica. Totes aquestes activitats estan sempre supervisades per una persona adulta i, normalment, les realitzen en grups de xiquets/es.

Els xiquets i xiquetes també ajuden en la neteja diària de la casa, netejant la seua cambra, cuidant dels més petits i realitzant

²⁶ Conclusions a partir de les aportacions de l'associació Inti Wasi Adaiwa.

algunes compres domèstiques, dedicant per a aquestes tasques una hora al dia.

L'organització s'autogestiona. La gran majoria són pobles de la serra i, en estar limitats per al mercat laboral per falta de capacitat i estudis (i actualment també per edat), tal situació ha motivat apostar per l'educació dels i les xiquets/es. El no compliment d'aquest objectiu és considerat una falta greu per part del grup o associació a la qual pertany el o la menor. Existeix un comitè de vigilància que supervisa que aquest objectiu es complisca. En cas de problemes econòmics per a seguir amb els estudis, l'Associació, dins de les seues possibilitats, finança els diners necessaris en concepte de préstec sense interessos.

El temps que dediquen els xiquets i les xiquetes al descans és d'un 8 hores diàries. També dediquen temps al joc. Els jocs més populars entre les xiquetes són: Pega pega (joc semblat a pillar); yax (joc que es desenvolupa amb unes peces de metall i una pilota xicoteta. Consisteix en alçar les peces de yax fent donar bots a la pilota cada vegada d'una forma diferent); a l'escola (simulant donar classes a xiquets/as amb ninots), a cuinetes amb peces xiques d'olles i utensilis de cuina. Les més majors solen jugar al voleibol.

Entre els xiquets juguen al futbol, les boles, bata, baldufa i a la canga (joc que consisteix a colpejar amb un tros de fusta una fusta més xicoteta i procurar allunyar el màxim possible el tros de fusta).

A continuació descrivim un dia quotidià dels xiquets/es:

Alçar-se sobre les 6.30 o 7 del matí.

Arreglar la seua habitació i/o ajudar en el que es precise.

Endreçar-se i desdejunar (en un menjador popular o en la seua casa particular, segons on visquen).

Van a classe (moltes vegades han de desplaçar-se amb autobús pel que han d'eixir com a mínim una mitja hora abans de l'inici de classe).

Si l'horari és partit, tornen a casa sobre les 12:30, mengen, descansen i tornen al col·legi de 15 a les 17 o 18 h (si l'horari és intensiu, fins les 13 o 14 h, els/les alumnes mengen i descansen, participen en jocs i/o veuen la televisió).

Sobre les 17 o 18 h fan els deures de classe i repassen l'après (van a la biblioteca quan és necessari i reben classes dels estudiants universitaris de l'associació).

Després, ajuden en les tasques de la casa, van a comprar, etc.

Es fiquen al llit sobre les 10 de la nit.

Què podem fer per a consumir de forma responsable? Algunes idees

- Preguntar-nos si el que anem a comprar ens va a satisfer realment una necessitat o desig, o bé si ho comprem “compulsivament”.
- Parar-nos a pensar com administrem els nostres diners, per a fer-ho de forma coherent amb els nostres principis.
- Cercar alternatives que minimitzen l'explotació de matèries primeres (intercanvis, segona mà, reparació, reutilització).
- Plantejar-nos a a quin tipus de comerç volem afavorir.
- Assegurar-nos de la qualitat d'allò que comprem, de cara a adquirir béns més saludables i duradors.
- Informar-nos sobre les repercussions socials i mediambientals dels béns i serveis.
- En cas de ser defraudats, exercir els nostres drets com persones consumidores.
- Fer un bon manteniment de les nostres coses.
- Quan acabe la vida útil d'un producte, tirar-lo selectivament de manera que es pugui reciclar el material del qual està fet.

l pel que fa a l'explotació laboral infantil?

Adquirir productes que certifiquen que no hi ha hagut explotació laboral infantil en la seua producció o fabricació.

Fer totes les preguntes que necessàries a la persona que ens atenga on fem les nostres compres. Aquestes són algunes de les preguntes que podem formular:

On s'ha conreat/fabricat el producte?

Sap quant es va pagar a les persones treballadores per produir-lo o fabricar-lo?

La marca té un codi de conducta?

Treballen xiquets i xiquetes en el cultiu/ fabricació del producte?

Hi ha informes de la fàbrica on es produeix/fabrica el producte disponibles per als consumidors/es?

En la majoria de les ocasions, els dependents i dependents desconexaran les respostes i els seus supervisors acabaran preguntant a les Marques. El fet que arriben aquestes preguntes a les Marques és molt important ja que gasten milions d'euros a l'any en publicitat i campanyes de màrqueting per a convèncer als i les consumidors/ es que compren els seus productes. Aprofitar aquest poder com persones consumidores és fonamental per a provocar millores socials.

11_A manera de conclusió

Amartya Sen, Premi Nobel d'Economia 1988, defineix la pobresa com una privació de les capacitats bàsiques: “El menjar no és tant una satisfacció del sentit del gust, sinó que és necessària per a viure saludablement; estar alfabetitzat no és important per a la seua utilitat pràctica, sinó pel que la persona pot arribar a ser quan sap llegir i escriure”.

En aquesta guia, i en coherència amb els principis del Comerç Just, hem distingit entre explotació laboral infantil i treball infantil. Per què? Perquè considerem que un treball fora dels descrits com a explotació infantil i dins de les organitzacions amb les quals treballem -les de Comerç Just-, pot ser beneficiós en el desenvolupament personal i social per als xiquets i les xiquetes així com per a les seues famílies i comunitats.

A més d'aprendre en valors, els xiquets i les xiquetes prenen consciència de la importància que les seues tasques tenen per a les famílies i la comunitat i, viceversa, les persones adultes valoren aquesta contribució. Els valors que els xiquets i les xiquetes van aprenent i interioritzant mentre duen a terme tasques laborals són veritablement importants. El sentit d'identitat i pertinença a una comunitat, l'autoestima

i confiança en ells/es, són alguns d'aquests valors, sense oblidar les destreses, habilitats i coneixements. Es tracta de fomentar l'aprenentatge en la participació de les tasques quotidianes.

Andy Dawes, professor de la universitat de Ciutat del Cap a Sud-àfrica²⁷, apunta:

“La participació en les activitats familiars i comunitàries permet que els xiquets desenvolupen una quantitat d'habilitats al mateix temps que contribueixen als ingressos de la llar.

Els rols laborals apropiats poden contribuir al fet que els xiquets adquirisquen el sentit d'identitat i pertinença, a més de desenvolupar la confiança i l'orgull pels seus propis coneixements i habilitats.”

La relació entre el comerç just i el treball dels xiquets i les xiquetes en estructures de Comerç Just de la qual parlem i a la qual ens referim, respecta la Convenció sobre els Drets dels Infants de l'ONU.

²⁷ Extret de “La Primera Infancia en Perspectiva”, *Cultura y aprendizaje*.

12_Bibliografia

- 1_ “Intensificar la lucha contra el trabajo infantil”. Informe global segons el seguiment de la Declaració de l’OIT relativa als principis i drets fonamentals en el treball. Conferència Internacional del Treball 99.ª reunió, 2010. Informe I (B).
- 2_ “Romparamos las cadenas de la esclavitud infantil”, Save the Children.
- 3_ Informe global d’acord amb el seguiment de la Declaració de l’OIT relativa als principis i drets fonamentals en el treball. Conferència Internacional del Treball, 90 reunió, 2002. Informe I (B).
- 4_ “Combatiendo las peores formas de trabajo infantil: Manual para inspectores de trabajo”, OIT 2002.
- 5_ Programa Internacional per a l’Eradicació del Treball Infantil (IPEC).
- 6_ “Haití: la infancia truncada”. Informe d’Organitzacions Sindicals Lliures (CIOSL), gener 2004. www.icftu.org/www/pdf/rapporthaitis.pdf
- 7_ “Trabajo infantil: causa y efecto de la perpetuación de la pobreza”. Programa Internacional per a l’Eradicació del Treball Infantil (IPEC) de l’Oficina Internacional del Treball (OIT), setembre 2007.
- 8_ “La voz de la niñez trabajadora. Los niños, niñas y adolescentes trabajadores (NATs) explican su situación”, Save the Children.
- 9_ “Give girls a chance: Tackling child labour, a key to the future”. OIT, Ginebra 2009.
- 10_ “Salvando obstáculos: Pasos para mejorar los salarios y las condiciones de trabajo en la industria mundial de artículos deportivos”, Play Fair 2008. www.playfair2008.org/docs/Salvando_obstaculos.pdf

13_Pàgines web consultades

1_SETEM: www.setem.org/site/es/federacion

2_Campanya Roba Neta: www.ropalimpia.org

3_“Que és el Comerç Justo”, en
Coordinadora Estatal de Comerç Justo: www.comerciojusto.org/es/queeslacej.html

4_International Labor Rights
Forum: www.laborrights.org

5_Understanding Children’s Work
(UCW): www.ucw-project.org

6_Clean Clothes Campaign: www.cleanclothes.org

7_Organització Internacional del
Treball: www.ilo.org/spanish

8_Programa Internacional per a l’Eradicació del
Treball Infantil: <http://white.oit.org.pe/ipec>

9_UNICEF: www.unicef.es

10_Save the Children: www.savethechildren.es

11_Anti-Slavery: www.antislavery.org

12_Ideas Comerç Justo: www.ideas.coop

13_Intermón Oxfam: www.intermonoxfam.org

14_World Fair Trade Organization:
www.wfto-europe.org

15_Asociación del Sello de Productos de
Comerç Justo: www.sellocomerciojusto.org/es/laasociacion/mflo.html

16_Coordinadora Estatal de Comerç
Justo: www.comerciojusto.org

17_Inti Wasi Adaiwa: www.adaiwa.com/car/index.php

18_Xarxa de Drets de la Infància a Mèxic:
www.derechosinfancia.org.mx

19_Web Oficial del Olympic
Movement: www.olympic.org

20_Fédération Internationale de Football
Association (FIFA): <http://es.fifa.com/aboutfifa/organisation/index.html>

21_Ethical Trading Initiative: www.ethicaltrade.org

22_Fair Wear Foundation: fairwear.org

23_Fair Labor Association: www.fairlabor.org

Activitats: Continguts Pràctics

Índex de continguts pràctics

1. ACTIVITATS PER AL TREBALL EN CLASSE

ACTIVITAT 1: DIARI D'UN XIQUET/A

ACTIVITAT 2: TREBALL O EXPLOTACIÓ?

ACTIVITAT 3: LA FRAGÀNCIA DEL GESSAMÍ

ACTIVITAT 4: TREBALL DE RECERCA

ACTIVITAT 5: ELS AVIONS DE PAPER

ACTIVITAT 6: IMATGES

ACTIVITAT 7: UN PUZLE, UNA VIDA

ACTIVITAT 8: BALONS DE FUTBOL

2. RECURSOS PER A SABER MÉS

3. RECURSOS AUDIOVISUALS

DOCUMENTALS I CURTS

IMATGES I FOTOS

PEL·LÍCULES

1_Activitats per al treball en classe

Activitat 1

NOM: DIARI D'UN XIQUET/A

FONT: SETEM Comunitat Valenciana

http://ras.deusto.es/download.aspx?num=n36_c.pdf (Revista Aula Social)

http://white.oit.org.pe/ipecc/documentos/manual_profesores_ti.pdf

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Conscienciar de les greus diferències existents en la vida dels xiquets segons el país on viuen.
- Conèixer diferents formes de treball infantil.

- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS:

Aproximadament 25 participants

MATERIAL:

- Full de paper
- Llapis o bolígraf
- Fitxa amb diferents testimonis de xiquets que pateixen explotació

TEMPORALITZACIÓ: 50-60 minuts

METODOLOGIA:

1_ Els xiquets/es escriuran en un foli totes les accions i activitats que realitzen en un dia, des que s'alcen fins que es fiquen al llit.

2_ Tres o quatre xiquets/es, de forma voluntària o per assignació del professor/a, llegiran en veu alta el que han escrit.

3_ A continuació, el/la professor/a llegirà en veu alta alguns testimonis de xiquets que pateixen explotació laboral (annex 1).

4_ Per grups, els/les alumnes compararan els testimonis que ha llegit el/la professor/a i el que han escrit ells.

a_ S'assemblen les vostres vides a les dels testimonis que heu escoltat?

b_ En què es diferencien?

c_ Per què treballen els xiquets/es?

d_ Són ben tractats en els seus treballs?

e_ Tenen temps per a anar a escola i a jugar?

f_ Com us sentiríeu en la situació d'aquests xiquets/es?

g_ Sabíeu que molts dels vostres joguets i peces de roba han sigut fabricades per xiquets/es?

h_ Us sembla just? Què penseu que podeu fer per a evitar que els xiquets/es siguin explotats en el treball?

5_ Abans de la posada en comú, el professor/a explicarà què és l'explotació infantil, diferenciació entre explotació i treball infantil, diferents tipus de treball i causes de l'explotació (veure marc teòric de la guia). Durant la posada en comú dels grups, el professorat aprofitarà les contestacions de l'alumnat per a aclarir conceptes, realitzar aclariments, així com reforçar idees.

6_ Per a finalitzar, es posarà l'accent en l'última pregunta, en la qual els/les alumnes hauran donat idees per a acabar amb l'explotació infantil. És molt important que entre les idees sorgisquen iniciatives pròpies de l'alumnat, és a dir, accions en les quals ells participen i s'impliquen (per exemple, fer una campanya en el col·legi en la qual es denunciï l'explotació infantil i es realitzen activitats de sensibilització; elaborar cartes de denúncia contra l'explotació infantil dirigides als mitjans de comunicació per a contribuir a la conscienciació social; contactar amb algun centre educatiu de països del Sud per a afavorir un coneixement mutu i la realització d'activitats en comú sobre l'explotació infantil; conèixer i participar en el Comerç Just en el Centre i amb les seues famílies, així com aprendre a realitzar un consum responsable). En aquest apartat serà necessari explicar el concepte de comerç just i consum responsable (veure marc teòric de la guia).

Annex 1: Testimonis

La història de Roshni

Roshni és una xiqueta de deu anys que viu en un poble de la regió de Thar, al Pakistan. Després de patir problemes financers, el seu pare es va veure obligat a demanar un préstec a un patró i va haver de deixar a Roshni, al seu germà i a la seua germana, treballant en el teler de catifes del prestador-patró.

“Volia rebre educació costara el que costara, i convertir-me en metge. Desafortunadament, açò no va ocórrer. Treballem molt dur en el teler, de sol a sol. Al principi va ser molt difícil haver d'estar asseguda tant de temps, però ara ja estic acostumada. Després de treballar en el teler durant vuit mesos el meu sou per dia de treball és de 40 rupies (menys de 40 cèntims d'euro). També faig una mica de brodat a la nit. Tots els meus ingressos van destinats a cobrir les despeses dels nou membres de la meua família. Sempre intente fer el que puc per a estalviar una mica dels meus ingressos i poder ajudar a un dels meus germans xicotets amb els seus estudis. No obstant açò, fins ara no he pogut estalviar gens per al meu germà xicotet. Així i tot, intentaré fer alguna cosa per ell si puc.”

Extret de l'informe de Save the Children, “Rompamos las cadenas de la esclavitud infantil”.

Font: www.savethechildren.es/esclavos/trabajoinfantil.pdf

La història d'Ikram

“Tinc 12 anys. Em vaig anar de casa quan tenia 8 perquè el meu pare s'enutjava molt i la meua mare no podia dir res. Ara, mon pare té una altra dona i molts fills. A nosaltres, les xiquetes, ens tractava malament. Els xiquets poden anar a escola però les xiques no li importem. Així que quan vaig poder, me'n vaig anar. Vaig estar en unes quatre o cinc cases diferents. Totes iguals. Treballar, treballar, treballar tots els dies, sense descans. Sempre vigilada, tancada. Poder dutxar-me només a voltes, menjar les sobres, vestir draps, dormir sobre el sòl en la cuina. Estar sola, sempre, tots els dies. Els gossos són els únics que em saluden. Li he demanat a la senyora que, per favor, em pague. Al principi em va dir que em pagaria però des que treballe ací no he rebut res, i d'açò ja fa uns quants mesos. Li vaig dir que si no em pagava me n'aniria. Llavors em va tirar dels pèls i em va amenaçar amb que si em vaig, em denunciaria a la policia, dient-los que li vaig robar i que vaig fugir amb els diners. Sue, tremole, tinc fred, però no puc parar. Em dol, em cremen les mans, aquesta escala és no té fi. Me'n vaig. No sé a on, no puc tornar a la meua casa, no vull treballar en una altra casa d'aquestes, no sé què fer, però d'aquesta casa me'n vaig. Només volguera que tot açò acabe.”

Extret de l'informe de Save the Children, “Bajo techo ajeno”.

Font: http://ras.deusto.es/descargar.aspx?num=n36_c.pdf

La història d'Albert

Albert és un xiquet de 12 anys i treballa en la recol·lecció de la canya de sucre.

“M'alce a les 4 del matí per a carregar aigua; després prenc una mica de cafè, truites amb fesols i, a voltes, formatge; i em vaig caminant amb el meu papà cap al canyar, que està a una hora de camí.

És dur, a voltes no tenim ganes de seguir “canyant”, perquè ens dol el cap o estem malalts... El problema és que si no acabem la tasca no ens paguen el que ens pertoca... ens descompten més del compte, o ens diuen que si seguim així anem a perdre el treball”.

La història de Ricard

Ricard és un xiquet de 12 anys que treballa en un escombriaire.

“Tres dels meus germans més xicotets i jo anem a treballar a l'escombriaire a arreplegar plàstic, metall o vidre. Amb sort puc trobar un parell de sabates, no importa que em queden una mica grans, però és important tenir sabates, perquè a les 10 del matí el sol sembla un calder bullint, que et crema les plantes dels peus i és tan dur que em crema la pell fins a deixar-la torrada.

Jo cuide als meus germans, perquè els peguen els altres, i també els ajude a arreplegar bastants coses per a vendre i, així, portar-li diners a la meua mamà. Pobreta la meua mamà, amb tants fills!”.

La història de Marta

Marta té 10 anys i treballa de venedora en un mercat.

“Venc verdures des dels 6 anys en un mercat de la ciutat, a voltes; cuide i venc en el lloc de la meua mamà. Treballe de 7:00 h a 17:00 h, cinc dies de la setmana. Dos dies a la setmana vaig a classe. He repetit dues vegades el mateix curs;estic en tercer grau.

No vull treballar i jo volguera que la meua mamà tinga més rials per a què em poguera manar a estudiar tots els dies de la setmana”.

La història de Lluïset

Lluïset és un xiquet de 12 anys i treballa en una fàbrica de coets.

“Quan tenia 10 anys treballava fabricant petits coets en la casa del meu oncle. Prop del Nadal, el meu oncle ens va dir que si aconseguíem fer moltes dotzenes de coets ens regalaria una pilota, per açò ens quedem fins a molt tard a treballar.”

El treball amb pólvora requereix molta concentració. Al final d'aquell dia, i a causa del cansament acumulat, els va caure pólvora al terra i van tenir un accident. Tres xiquets van eixir ferits i dos van morir. Lluïset parava pel bany, per la qual cosa es va salvar.

Font: http://white.oit.org.pe/ippec/documentos/manual_profesores_ti.pdf

Activitat 2

METODOLOGIA:

NOM: TREBALL O EXPLOTACIÓ?

FONT: SETEM Comunitat Valenciana

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Diferenciar entre treball i explotació infantil.
- Conèixer què és el comerç just.
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS: En el *role-playing* participaran 10 alumnes; per a la resta de l'activitat participarà tot l'alumnat de la classe.

TEMPORALITZACIÓ: 50-60 minuts aproximadament

- 1_ El professor/a selecciona a deu voluntaris/es (6 xics i 4 xiques) per a realitzar un role-playing.
- 2_ Es divideix el grup de voluntaris en dos grups de cinc (3 xics i dues xiques en cada grup) i es reparteix una targeta a cada alumne/a. Les targetes defineixen el personatge que ha de representar.
- 3_ Cada grup representarà una situació. La resta d'alumnes observa atentament.
- 4_ Finalitzada la segona situació es divideix a l'alumnat en grups de 5-6 persones. Reflexionaran sobre les dues situacions representades. Podran guiar-se amb les següents preguntes:
 - a_ Què heu observat en la primera situació?
 - b_ Què heu observat en la segona situació?
 - c_ En quina situació els xiquets/es no poden anar a escola? Per què?
 - d_ En quina situació els xiquets/es pateixen problemes de salut? Per què?
 - e_ Creeu que els xiquets tenen descansos suficients en el seu treball?
 - f_ Quin característica és comuna en totes les famílies?
 - g_ En quina situació heu observat explotació infantil?
 - h_ Com us heu sentit representant els vostres papers?
 - i_ Quines diferències hi ha entre explotació i treball infantil?
 - j_ Què és el comerç just?
- 5_ Posada en comú

Annex 2

SITUACIÓ 1

Patró

Eres el patró d'una plantació de canyes de sucre a l'Equador. Gran part dels teus treballadors són xiquets i xiquetes d'entre 9 i 15 anys. Eres una persona molt ambiciosa i únicament t'interessa que els teus treballadors/es complisquen al màxim per a obtenir grans beneficis econòmics, per la qual cosa no tens en compte la salut i el benestar d'aquests/es.

Diàriament recorres la plantació per a supervisar als teus treballadors/es, eres molt estricte i autoritari.

Si veus que algun treballador/a no està recol·lectant canyes, no li preguntes si es troba bé o no, directament li crides l'atenció de forma brusca, sense compassió ni escrúpols (per exemple: "Què fas aturat/da?, et pague pel teu treball, no pe a què estigues parat/da", "si no compleixes amb el teu treball, t'acomia de", "gandul/a continua recol·lectant canyes, que para açò et pague",...).

Si algú et demana permís per a beure aigua, no li'l dones. Únicament li donaràs permís quan siga l'hora del descans.

Quan un/a treballador/a no compleix bé la seua faena, li cau el carretó, va massa lent, o qualsevol altra situació, t'enfades i li crides

(per exemple: "però quin has fet?", "eres un inútil", "avui no et pague, ja pots anar-te'n a ta casa",...) i no li dones el sou d'eixe dia encara que haja treballat part de la jornada laboral.

Si veus que algun treballador/a se fa un tall en el dit no li assisteixes, li exigeixes que continue treballant. Com el/la treballador/a no rendeix de la mateixa manera i recol·lecta menys nombre de canyes i a un ritme més lent, (perquè té el dit dolorit), t'enfades i li fas treballar dues hores més.

Pere

Tens 11 anys. Vius a casa de la teua àvia amb els teus sis germans. La teua àvia no té recursos i viviu dels diners que guanyeu el teu germà i tu del vostre treball. El vostre sou no dona per a sustentar a tota la família i hi ha dies que només podeu fer un menjar al dia. Treballes en una plantació de sucre, 10 hores diàries, cinc dies a la setmana i no pots anar a escola.

Avui no has desdijunat, portes dos dies menjant només una vegada al dia. Estàs feble i en un moment de la recol·lecció et sents marejat i et sents un moment en terra per a veure si se't passa. Quan el patró et crida l'atenció, li expliques la teua situació, que amb prou faenes menges perquè el sou que guanyes no és suficient per a alimentar a la teua família, que treballes moltes hores i el sou és molt baix, que necessites descansar una miqueta,...

Matilde

Tens 10 anys. Vives en una petita casa a l'Equador amb els teus pares i cinc germans. El teu pare està malalt i no pot treballar i la teua mare ha de cuidar dels teus germans i germanes xicotetes i del teu pare. T'alces tots els dies a les 6 del matí per a anar a la plantació de canyes per a recol·lectar. La plantació està a 5 quilòmetres de la teua casa i tardes quasi una hora en arribar-hi. Treballes 10 hores diàries cinc dies a la setmana, amb la qual cosa no pots anar a escola.

Portes 4 hores treballant, són les onze del matí i fa un sol radiant que crema. Des que has començat a recol·lectar canyes no has parat en cap moment. Treballes 10 hores i tens un sol descans a les dotze del matí per a poder beure, menjar alguna cosa i anar al bany. No és l'hora del descans però pares un moment i demanes al patró poder beure una mica d'aigua. Li argumentes que fa molta calor, que camines una hora per a arribar a la plantació i tens la gola seca.

Albert

Tens 10 anys. El teu pare se n'anà de casa quan tenies 3 anys i no has sabut gens d'ell des de llavors. Tens 6 germans. Vius amb la teua mare i tres germans xicotets. La teua mare treballa del que pot però no és suficient, doncs a banda de comprar aliment, ha de pagar uns diners a l'amo de la casa. Tu col·labores a casa treballant

en la plantació de canyes. La jornada laboral ocupa molt temps i no pots anar a escola.

Transportant un carretó de canyes ensopagues amb una pedra i et cauen totes les canyes al terra. En eixe moment et veu el patró i et crida. Li supliques perdó desconsoladament, li dius que necessites el sou, que no va a tornar a ocórrer, que tindràs més cura.

Camila

Tens 12 anys. Treballes en una plantació de sucre des de fa 3 anys. La teua jornada laboral és de set del matí a cinc de la vesprada. La teua mare està malalta i no pot cuidar dels teus germans xicotets. Quan arribes a casa de treballar et dediques a cuidar dels teus germans. No pots anar a escola i no tens temps per a tu, per a jugar.

Recol·lectant canyes et fas un tall en el dit i comences a sagnar. Pares de treballar perquè el dit et dol. El patró et veu i t'exigeix que continues amb la faena però tu no pots. Li demanes al patró que et deixe anar a casa per a curar-te'l. No pots continuar i molt menys fer més hores de la teua jornada habitual, has de cuidar dels teus germans i no pots retardar-te.

SITUACIÓ 2

Patró

Eres el patró d'una cooperativa a l'Equador. La cooperativa s'encarrega de conrear cacau, recol·lectar-lo i vendre'l a organitzacions de Comerç Just. Respectes els drets dels teus treballadors, per açò els pagues un sou digne, la seua jornada laboral és justa, els xiquets/es poden anar a escola, tenen permisos en cas d'accident o una altra necessitat.

T'encarregues de supervisar la plantació i de contactar amb les organitzacions que van a vendre el cacau. Aquesta relació és directa i no hi ha més intermediaris per mitjà que es porten la major part dels diners. La teua relació amb els treballadors/as és propera.

Si un/a treballador/a se fa un tall en el dit mentre recol·lecta cacau, li acompanyes a curar-se'l. Si pot continuar treballant, acaba la seua jornada laboral. En cas de no poder continuar, li dónes permís per a anar-se'n a casa.

Els teus treballadors tenen dos descansos al llarg de la seua jornada laboral, però si en algun moment algú et demana permís per una necessitat, li'l concedeixes.

Si un/a treballador/a para la seua faena, t'acostes a ell/ella i li preguntes que li ocorre i valores oferir-li un descans o donar per finalitzada la seua jornada de treball.

Si a un/a treballador/a se li cau el carretó replet de cacau, li preguntes que li ha passat i li demanes que arregleque el cacau amb bones maneres.

Dori

Tens 12 anys. Treballes recol·lectant cacau per a ajudar a la teua família econòmicament ja que tens 7 germans. Al matí vas a escola i havent dinat vas a la plantació de cacau a treballar. La plantació pertany a una cooperativa. La teua jornada és de 4 hores, i encara et dóna temps de jugar i estar amb els teus germans abans de ficar-te al llit.

En el treball acabes de tenir un descans. Continues la jornada i comences a trobar-te malament, necessites anar al bany urgentment. Aprofites que passa el patró i li demanes permís per a anar al lavabo.

Damià

Tens 13 anys. T'agrada molt anar a escola. A la vesprada treballes amb el teu pare en una plantació de cacau que pertany a una cooperativa. La teua jornada és de 4 hores, allò que guanyes li ho dónes als teus pares per a col·laborar en casa per a les diferents despeses de la família.

Estàs treballant i recol·lectant cacau i et fas un tall en el dit. Et dol molt i acudeixes al patró.

Juli

Tens 11 anys. La teua mare està malalta i no pot treballar. Tens 5 germans i treballau el teu germà major i tu. Al matí vas a escola junt als teus germans xicotets, i a la vesprada treballes en una plantació de cacau que pertany a una cooperativa. La teua jornada laboral és de 4-5 hores.

Estàs transportant un carretó replet de cacau per a portar-lo al camió; ensopegues amb una pedra i caus amb tot el cacau. Demanes disculpes al patró i arreplegues ràpidament el cacau del terra.

Susanna

Tens 12 anys. Vius amb els teus avis i dues germanes. Els teus avis són molt majors i tu treballes en una plantació de cacau per a aportar ingressos a casa. La plantació pertany a una cooperativa. T'alces a les 6 del matí per a treballar i a les 11 acudeixes directament a l'escola.

Avui és un dia especial en l'escola i precisas eixir de treballar mitja hora abans. Li demanes permís al patró dient-li que eixa mitja hora la retornaràs a l'endemà.

Activitat 3

NOM: LA FRAGÀNCIA DEL GESSAMÍ

FONT: http://ras.deusto.es/download.aspx?num==n36_c.pdf (Revista Aula Social)

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Diferenciar entre treball i explotació infantil.
- Conèixer què és el Comerç Just.
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS: 25 – 30 alumnes

TEMPORALITZACIÓ: 50 minuts aproximadament

METODOLOGIA:

- 1_ Lectura del text “La fragància de gessamí” (ANNEX 3).
- 2_ Treball en grup. Es divideix l’aula en 5-6 equips. Els/les alumnes reflexionaran sobre el contingut del text a través de les següents preguntes:
 - a_ Què hi havia darrere del centelleig de la fragància màgica dels “estels de la Terra” (del gessamí)?
 - b_ En quines condicions treballaven els xiquets i les xiquetes arreplegant el gessamí?
 - c_ Per què treballen només xiquets/es?
 - d_ Quin és el missatge que aquest relat intenta fer-nos arribar?
 - e_ Quines són les causes que afavoreixen que es donen aquestes situacions?
 - f_ Quins drets tenen privats aquestes xiquets i xiquetes?
 - g_ Què podrieu fer vosaltres per a afrontar la situació de treball infantil que es descriu en el relat? Dissenyeu una proposta.
- 3_ Posada en comú.

Annex 3

La Fragància del Gessamí

Font: OIT (1999): “Treball infantil – Material didàctic per a professors, educadors i les seues organitzacions”²⁸. Programa Internacional per a l’Eradicació del Treball Infantil (IPEC), pp. 160-162.

El perfum del gessamí sempre ha sigut part de la meua vida. La meua àvia feia olor d’alguna cosa que, encara sent jo un bebè, ho sentia deliciós. Potser no haja de sorprendre tant el fet que tan aviat ella em carregava jo em quedava dormida. Era la fragància del gessamí.

Quan tenia divuit anys i ja estava llesta per a deixar la llar per primera vegada i anar a la universitat, la meua mare em va regalar una botella de perfum de gessamí. Mentre jo sospirava complaguda, li vaig preguntar:

- Com sabies mami?

Ella va somriure i em va dir:

- Els gessamins són especials. Són estels que van deixar el cel i van decidir viure en la terra. Són “flors del cel”. Són “estels de la Terra”.

Va ser durant les vacances de Nadal que se’m va concedir una subvenció de la Universitat per a anar a Egipte en un viatge d’estudis i vaig poder descobrir el que hi havia darrere del centelleig de la fragància màgica dels “estels de la Terra”.

²⁸ Copyright 2006 - Organització Internacional del Treball.

Un amic egipci va ser qui em va portar al camp de gessamins. Mentre que la rosada de la nit s'assentava, els arbustos verds feien brollar les seues flors i la nit començava a fer olor com la meua àvia. Li vaig dir a Achmad sobre açò. Em va sorprendre veure la ganyota dels seus llavis, no estava segura si era de disgust o de burla, però va ser alguna cosa desagradable de veure. Li vaig preguntar per què i ell va dir:

- Vine amb mi Maria i ja veuràs per què.

La nit va avançar. El cel estava cobert amb milions d'estels, com si estiguera competint amb els arbustos que tenien els "estels" atrapats en les seues branques. Després es va escoltar el soroll d'un camió vell. Va parar prop de nosaltres. De sobte, desenes de xiquets van eixir de la part posterior d'aquest vehicle vell. Vaig tornar la mirada cap a Achmad. Ell va somriure irònicament:

- D'allí ve la teua fragància.

Jo estava perplexa i la meua confusió es va haver de notar perquè Achmad va dir:

- Tingues paciència Maria.

Em vaig fixar en els xiquets. Tots prims. Es veien cansats. Tots menors de catorze anys. Alguns es veien tan febles i tan xicotets que en el meu propi país estarien sota cures mèdiques en un hospital o adrogueries amb totes les atencions que els afectuosos pares podrien oferir.

Veia com eren espentats i maltractats per un brutal i obès capatàs. Els xiquets desvestien els arbustos dels gessamins, els seus estels, amb tanta suavitat com la brisa que agafa les fulles grogues d'un arbre

tardorenc. I les flors d'estels s'anaven apilant com la caiguda de neu en el sòl en ser buidats aquells enormes cistells que els xiquets carregaven.

Jo observava en silenci... Incrèdula... I angoixada. Els cistells s'apilaven. Els arbustos estaven més verds que blancs. Alguns dels xiquets començaven a defallir. Jo mirava cap al cel incapaç de suportar el que veia davant de mi, quan em vaig adonar que el cel s'estava posant més clar. La nit quasi havia acabat. Un dia nou estava per nàixer.

Em vaig tornar cap a Achmad:

- Per què?

Evadint la resposta va preguntar:

- Per què els xiquets? Perquè els compradors de gessamins volen que les flors siguen fresques i sense deterioració.

- I? - Seguia insistint.-

- Només els dits dels xiquets són suficientment suaus, delicats i fràgils com per a agafar els teus "estels de la Terra".

- Però, per què durant la nit?, per què no poden fer-ho durant el dia?

- Perquè els gessamins són tímids i alliberen la seua frescor i perfum a la rosada de la nit. Els compradors els aconseguen més frescos quan s'agafen durant la nit.

- D'on vénen els xiquets, Achmad?

- Els xiquets són nombrosos i barats en les famílies pobres. Famílies que tenen moltes boques per alimentar. Famílies que necessiten

del treball de tots els seus membres per a poder sobreviure. - Ell va assenyalar cap a Fàtima. Ella estava tan prima, més ossos dels quals mai haja vist en algun xiquet o xiqueta.-

- La seua mare ara necessita alimentar als quatre xiquets que el seu espòs va abandonar. Aquest li va deixar per una altra dona. Fàtima és la major i als seus vuit anys ella ha de contribuir, perquè cal alimentar a Elena, Mustafà i el petit Omar.

Jo vaig mirar la cara de Fàtima. Després vaig demanar a Achmad que li preguntara per què va venir a treballar arplegant flors. La xiqueta va respondre amb una veu com la rosada:

- Qui alimentarà a la família?

- On està el teu pare ara?

- Ell té una nova família. No ens vol més.

Vaig mirar al muntó de gessamins arplegats, semblaven llàgrimes cristal·litzades. Ara ja no compre perfume i els gessamins ja no em semblen estels. Em recorden a les llàgrimes de Fàtima i a les dels altres companys de treball perquè la meua àvia i la meua mare puguen fer olor els estels, delicioses i encantadores.

Activitat 4

NOM: TREBALL DE RECERCA

FONT: SETEM Comunitat Valenciana

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Conèixer iniciatives d'eradicació de l'explotació infantil.
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS: 25-30 alumnes

TEMPORALITZACIÓ: 50 minuts aproximadament

METODOLOGIA:

1_ El professor/a divideix als alumnes/as en grups de 5 persones.

2_ Els alumnes/as han de realitzar un treball de recerca sobre l'explotació infantil a través d'imatges i textos de diferents mitjans de comunicació (Internet, premsa, revistes,...). Buscaran testimonis, compararan l'explotació infantil en diferents països, així com iniciatives per a eradicar el treball infantil.

3_ Amb tota la informació arreplegada, confeccionaran un mural que serà exposat a la resta de la classe.

4_ Disseny d'un projecte per a contribuir a l'eradicació de l'explotació infantil, des de l'escola.

Activitat 5

NOM: ELS AVIONS DE PAPER

FONT: www.edualter.org/material/explotacion/recursos.htm

SETEM Comunitat Valenciana

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Conèixer iniciatives d'eradicació de l'explotació infantil
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS: 25-30 alumnes

TEMPORALITZACIÓ: 45 minuts aproximadament

METODOLOGIA:

1_ Els/les alumnes han de realitzar avions de paper amb les fulles de quartilla que seran facilitades per el/la docent. Han de fer tots els que pugen en un quart d'hora, sense parar. Els que estan mal fets no s'acceptaran. Per cada 30 avions es pagarà una rupia (una rupia són 0,0149 euros).

2_ Finalitzat el quart d'hora, recomptaran els avions confeccionats i utilitzaran la següent fitxa.

EN 15 MINUTS	AVIONS DE PAPER	RUPIES
EN UNA HORA	AVIONS DE PAPER	RUPIES
EN VUIT HORES	AVIONS DE PAPER	RUPIES
EN DOTZE HORES	AVIONS DE PAPER	RUPIES

3_ Els alumnes/as, basant-se en la següent taula, pensaran que podrien comprar després de la seua jornada laboral de 10 hores.

4_ Conclusions

En molts països hi ha xiquets que han de treballar moltes hores cada dia fent el mateix que tu has fet, o treballs molt més durs, com el treball en una mina.

Treballen perquè són molt pobres i necessiten els diners per a viure. Guanyen molt pocs diners, el just per a poder comprar menjar per a una persona cada dia, és a dir, uns 1,20€ després de 12 hores de treball. Amb els diners que guanyen han d'ajudar a comprar menjar, i moltes famílies viuen en el carrer perquè no poden pagar ni tan sols per a viure en una habitació xicoteta.

ALIMENTS	ROBA	MEDICINES
1 kg arròs: 3 rupies	1 pantalons: 40 rupies	Segur mèdic: 4 rupies
1 kg de verdura: 3 rupies	1 camisa: 30 rupies	Aspirina: 0,05 rupies
Fruita: 1 rupia	1 sari barat: 25 rupies	tableta d'antibiòtics: 0,10 rupies
1 litre de llet: 2 rupies	Sandàlies barates: 10 rupies	Xarop: 1 rupia
1 kg de farina: 2 rupies	1 manta: 40 rupies	VARIS
1 pollastre: 20 rupies		Lloguer d'una barraca: 50 rupies al mes
1 kg de mantega: 30		Una estufa o una cuina: 50 rupies
6 taronges: 2 rupies		Una sopera: 25 rupies
1 dotzena d'ous: 6 rupies		1 kg de sabó: 10 rupies
6 plàtans: 1 rupia		1 periòdic: 1/2 rupia
1 tassa de te: 1/2 rupia		1 viatge de Nova Delhi a Calcuta: 87 rupies
		Un bitllet de transport urbà (autobús): 0,30 rupies

Activitat 6

NOM: IMATGES

FONT: SETEM Comunitat Valenciana

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS: 25-30 alumnes

TEMPORALITZACIÓ: 45 minuts aproximadament

METODOLOGIA:

1_ El grup classe es divideix en petits grups de 5-6 alumnes.

2_ El/la docent reparteix entre els diferents grups imatges de xiquets/es que són explotats treballant, i xiquets/es que no ho són (jugant, en l'escola,...).

3_ A partir de les imatges els/les alumnes reflexionaran amb ajut de les següents preguntes:

- Què observeu en les imatges?
Comparar les imatges.
- Què és l'explotació infantil?
- Quines diferències hi ha entre explotació i treball infantil?
- En les imatges es donen situacions d'explotació o de treball infantil? Per què?
- Creieu que la pobresa és un factor determinant en el treball/explotació infantil? Per què?
- Quines conseqüències té el treball infantil? I l'explotació?
- Què podem fer nosaltres per a contribuir a l'eradicació de l'explotació infantil?

4_ Conclusions

Activitat 7

NOM: UN PUZLE, UNA VIDA

FONT: SETEM Comunitat Valenciana

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Conscienciar de les greus diferències existents en la vida dels xiquets segons el país on viuen.
- Conèixer diferents formes de treball infantil.
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre unes altres.

Nº PARTICIPANTS:

Aproximadament 25 participants

MATERIAL:

- Trencaclosques
- Les imatges i testimonis es poden extraure en:

Imatges:

www.flickr.com/creativecommons

www.planspaintv.com/FTPTVninastrabajadoras.html

Testimonis:

www.savethechildren.es/docs/Ficheros/44/bajo%20techo%20ajeno%20prueba%20FINAL%20APROBADA.pdf

www.savethechildren.es/docs/Ficheros/23/trabajoinfantil.pdf

http://ras.deusto.es/descargar.aspx?num=n36_c.pdf

http://white.oit.org.pe/ipec/documentos/manual_profesores_ti.pdf

www.savethechildren.es/docs/Ficheros/82/EXPO%20NATs%20FINAL%20cast.pdf

TEMPORALITZACIÓ: 50-60 minuts

METODOLOGIA:

- 1_ Es distribueix a l'alumnat en 6 grups de 4-5 persones.
- 2_ A cada grup se li entrega dos sobres diferents que contenen dos trencaclosques: un és la foto d'un xiquet o xiqueta, i l'altre el testimoni que aquest o aquesta ens dóna sobre la seua vida (com a xiquet/a treballador/a o explotat laboralment)
- 3_ El grup ha de muntar tots dos trencaclosques de manera cooperativa i, després de fer-ho, llegir el que el xiquet o xiqueta de la foto ens relata. Seguidament es presentarà a la resta de la classe l'amic o amiga que els va aparèixer en els seus sobres.
- 4_ Entre tots i totes reflexionarem sobre la vida d'aquests/es xiquets/es, del seu dia a dia, de les labors que realitzen, de la seua assistència a l'escola, exposicions a risc per a la seua salut, alimentació,...
- 5_ Després d'aquest debat s'explicarà als xiquets i xiquetes les diferències entre treball infantil i explotació infantil.
- 6_ Tots plegats cercarem i proposarem que podem fer davant l'explotació infantil.

ACTIVITAT 8

NOM: PILOTES DE FUTBOL

FONT: SETEM Comunitat Valenciana

http://dl.dropbox.com/u/6030471/ideas/actividad%20Balones%20de%20**Futbol.pdf

OBJECTIUS:

- Tenir coneixement sobre la injustícia social de la infància en diferents països.
- Analitzar les causes i conseqüències de l'explotació infantil.
- Conscienciar de les greus diferències existents en la vida dels xiquets segons el país on viuen.
- Conèixer diferents formes de treball infantil.
- Desenvolupar en els/les alumnes valors fonamentals com el respecte, la tolerància, la solidaritat, la igualtat, la justícia i la sensibilitat.
- Contribuir a la denúncia i eradicació de l'explotació infantil amb alternatives com el comerç just i el consum responsable, entre altres.

Nº PARTICIPANTS:

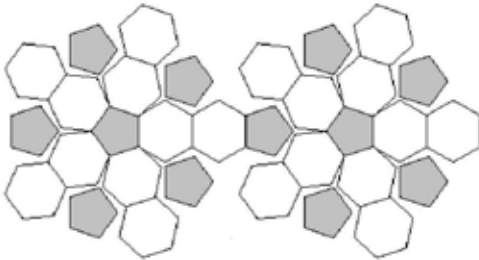
Aproximadament 25 participants

MATERIAL:

- Agulles i fils (1 mm de grossor)
- Tisores
- Pilotes de futbol trencades (descosir-les per a obtenir les peces hexagonals i pentagonals individuals). Com a alternativa es pot utilitzar cuir sintètic (és més bla i més fàcil fer forats en ell), tallar les peces i fer forats.

PROCEDIMENT:

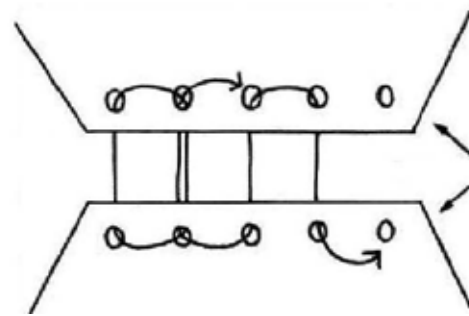
- Talleu el fil i enfileu les agulles de sargir en els dos extrems.
- Aneu amb compte: una pilota de futbol està formada per peces hexagonals i pentagonals. Les peces hexagonals es cusen al voltant de les pentagonals (açò fa que la pilota siga redona).

(Font: Fair Play- Fair Life, NRW)

- Així és com les 20 peces hexagonals i les 12 peces pentagonals van juntes, les peces grises són les pentagonals.

- El gràfic pot ser augmentat i usat com a patró (com més siga augmentat més gran serà la pilota de futbol).

Poseu dues peces juntes amb el material sintètic cap endins. Assegureu-se que coincideixen els forats prèviament fets.

- Passeu una agulla a través de tots dos forats (ambdues peces).
- Passeu l'agulla a través del segon forat (ambdues peces).
- Passeu la segona agulla a través del segon forat en adreça oposada a la primera agulla.
- Tenseu el fil.
- Passeu la primera agulla a través del tercer forat.
- Passeu la segona agulla a través del tercer forat (de nou en adreça oposada a la primera agulla). I així successivament... S'obtindrà una costura hermètica i ferma que sembla una costura en tela per les dues cares.
- Empleneu la pilota amb material espumós o alguna cosa similar.

PAUTES PER A LA REFLEXIÓ **(per al/la monitor/a)**

Sabies que moltes coses que tu gaudeixes, amb les quals jugues, que menges o beus estan fetes en països llunyans?

1_ La majoria de les pilotes estan fetes a mà.

2_ Una pilota està feta amb 32 peces que estan cosides juntes.

3_ Una pilota necessita 650 puntades.

4_ Quasi totes les pilotes fetes a mà vénen d'un lloc del món: Sialkot, al Pakistan.

5_ Al Pakistan es produeixen al voltant de 40 milions de pilotes a l'any. Amb ells es podrien omplir quasi 220 camps de futbol!

6_ Al voltant de 42.000 persones produeixen pilotes en Sialkot (alguns estadis de futbol no tenen lloc per a tanta gent). Les pilotes de Comerç Just també vénen del Pakistan.

7_ A una persona adulta li costa unes tres hores fer una pilota. Si treballa nou hores, pot fer 3 o 4 pilotes al dia.

A una persona adulta li paguen entre 30 i 41 cèntims per pilota. Per tant, guanya al voltant d'1-1,20€ per dia. Els jugadors estrella de futbol, com Ronaldo i Beckham (els galàctics), guanyen al voltant de 78.000€ al dia jugant al futbol.

8_ A les persones que fan les pilotes se'ls paga per pilota. Açò significa que no hi ha límit de quantes en fan cada dia. Si la persona que està cosint pilotes necessita més diners, llavors treballa més i més.

9_ A les persones adultes no se'ls paga suficients diners per cada pilota (no tenen un salari just). Açò significa que tota la família ha de cosir pilotes a casa per a guanyar els diners que necessiten.

Beneficis de les pilotes de Comerç Just

Les condicions en la indústria dels esports de pilota va millorar parcialment, però hi ha encara aspectes importants on el Comerç Just fa molt més.

El Comerç Just és una relació comercial basada en el diàleg, transparència i respecte, que persegueix més igualtat en el comerç internacional. Contribueix al desenvolupament sostenible a través d'un preu just, cooperació a llarg termini, bones condicions de treball, processos democràtics de treball, respecte pels drets humans i producció ecològica. Per als costurers de pilotes de futbol un preu just és especialment important.

Premi de Comerç Just: Aquest Premi de Comerç Just s'usa per a millorar la situació soci-econòmica dels treballadors, les seues famílies i comunitats. Els treballadors i gestors decideixen conjuntament sobre l'ús del Premi. Està finançant projectes tals com:

- Micro-crèdits
- Premis de Salaris de cosit
- Els costurers de pilotes de futbol de Comerç Just reben un salari superior d'un 20 a un 60% al de la mitjana de costurers de pilotes de futbol.
- Institucions d'Educació
- Millora de les condicions de treball, centres sanitaris, etc.

Si dos adults pogueren cosir 2/3 de les pilotes que cusen amb condicions justes, les necessitats bàsiques de la seua família ja estarien cobertes.

El Comerç Just Protegeix els Drets dels Xiquets i de les Xiquetes

Els xiquets i xiquetes no haurien d'haver de fer cap treball que siga perillós o que no els permeta anar a escola. Si els xiquets i xiquetes són menors de 15 anys, no haurien de ser soldats. Els xiquets i xiquetes han de tenir sempre suficient temps per a jugar.

Comerç Just significa no explotació laboral infantil. Les organitzacions de Comerç Just garanteixen que quan els xiquets i xiquetes ajuden a les seues famílies, encara poden anar a escola i jugar. Els xiquets i xiquetes haurien de ser supervisats sempre per un adult responsable i no permetre-se'ls usar cap eina perillosa.

Alguns altres drets dels xiquets i xiquetes inclouen: poder anar al metge si es posen malalts; viure en una casa còmoda; anar a escola i aprendre, informar-se, etc.

Els ingressos extra de Comerç Just signifiquen que els adults guanyen suficient i, per tant, els xiquets no han de treballar.

A Espanya hi ha tendes especials anomenades tendes de Comerç Just que venen productes de comerç just. En elles pots comprar les teues coses favorites sense problema. Els agricultors o els artesans i artesanes han rebut un salari just pel seu treball. Els seus fills i filles no han de treballar com els adults. Cap xiquet o xiqueta és explotat en el comerç just.

2_Recursos per a saber més

www.nortesur.org/materiales.htm

www.unicef.org/spanish/crc/

Pàgina sobre els drets del xiquet.
Inclou seccions sobre el treball infantil i interessants enllaços.

www.ilo.org/public/spanish/90ipecc/index.htm

Organització Internacional del Treball.
Programa Internacional per a l'Eradicació del Treball Infantil (IPEC).

<http://med.unex.es/medmund/infomundi/infantil.html>

El treball infantil en el tercer món. Dossier informatiu d'Infomundi, Servei d'Informació i Documentació sobre el Tercer Món creat per l'ONG Medicus Mundi en maig de 1996.

www.edualter.org/material/explotacion/nike.htm

El treball infantil i la fabricació de roba i calçat esportiu: "Carta de Sadisah"; "El treball infantil en el sector de les sabatilles esportives", i "El treball infantil i la roba".

www.edualter.org/material/explotacion/home.htm

Materials didàctics butlletins de la marxa convocatòries informa't. l'explotació laboral infantil en el món. L'explotació laboral infantil en el món. Vídeos: Un dia en la vida d'un xiquet, Treball infantil.

www.globalhumanitaria.org/campanas/el_trabajo_no_es_cosa_de_ninos/audiovisuales_video.php?v=2

www.trabajoinfantil.com

www.pangea.org/edualter/material/explotacion/home.htm

www.intermon.org

www.ropalimpia.org/eactmarc.htm

www.lafacu.com/apuntes/sociologia/explo_infaII/default.htm

<http://web.educastur.princast.es/cpr/gijon/recursos/GuiaDerechosHumanos.pdf>

www.savethechildren.es/cen_doc.php?idtema=7

www.larebeliondelosproductos.org/index.php/descubrelarebelion/cacaoSoluciones

http://conc.ccoo.cat/noesunjoc/castella/portada_castellano.htm

3_Recursos Audiovisuais

SETEM

www.youtube.com/user/HumaniaTv?blend=1&ob=5

Campaña Roba Neta

www.youtube.com/watch?v=d7aQInsH6cc

ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL TREBALL

www.youtube.com/watch?v=dyIERzXgiqo

www.youtube.com/user/ILOTV#p/search/2/nirqZSA-030

www.youtube.com/watch?v=dyIERzXgiqo

www.antislavery.org/spanish/esclavitud_moderna/el_trabajo_infantil.aspx

www.youtube.com/watch?v=sJJSKxmn7Ok

www.youtube.com/watch?v=JRCnkB6KjjE

DOCUMENTAL SOBRE TRABAJO INFANTIL EN COHETERIAS

www.youtube.com/watch?v=qCe_vgDLCds

ANGEL Y BETTY NIÑOS TRABAJADORES

www.youtube.com/watch?v=1cqzaSxil8w

LA ESPALDA DEL MUNDO

PART 1 www.youtube.com/watch?v=VCnx_Ypxv6A

PART 2 www.youtube.com/watch?v=YfconUB1Kck

NO ES UN JUEGO

<http://video.google.es/videoplay?docid=1479334347315462075&q=noesunjoc>

PLA INTERNACIONAL

www.planspaintv.com/FTPTVninastrabajadoras.html

Imatges i fotos

www.flickr.com/creativecommons

Creative Commons és una organització sense finalitats de lucre que ofereix una alternativa als drets d'autor complets.

Pel·lícules:

Sobre la producció tèxtil i el Comerç Just

CHINA BLUE

Direcció i Producció: Micha X. Peled

País: USA

Any: 2005

Duració: 86 min.

La realitat de l'explotació infantil i el comerç just

EN EL MUNDO A CADA RATO

Any: 2004

Nacionalitat: Espanya

Gènere: Documental ficcionat

Duració: 116 min.

Direcció: Diversos Directors.

Patricia Ferreira [El secreto mejor guardado],
Pere Joan Ventura [La vida efímera], Chus Gutiérrez [Las siete alcantarillas] Javier Corcuera [Hijas de Belén], i Javier Fesser [Binta y la gran idea].

Condicions laborals dignes i comerç just

ORO NEGRO

Any: 2007

Nacionalitat: Regne Unit/EUA

Gènere: Documental

Duració: 78 min.

Direcció: Mark i Nick Francis

Sobre el treball en les maquiles

LO ÚLTIMO EN MODA

Any: 2007

Gènere: Documental

Duració: 27 min.

Direcció: Arturo Sampson

